

РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ

Олійко В.М.,

Голова наглядової ради Хмельницького інституту регіонального управління та права, народний депутат України, кандидат наук з державного управління, доцент

ПРОБЛЕМИ МУНІЦИПАЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Визначити шляхи ефективного розвитку місцевої влади науковці намагаються вже декілька століть. Аналізуючи наукові праці, історичний досвід розвитку місцевого самоврядування, переконуюєшся, наскільки складна і багатогранна ця проблема.

В даній статті зроблена спроба обґрунтувати необхідність існування муніципальної влади в Україні, аналізуючи діюче законодавство та нові напрацювання Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування.

Ставши на шлях побудови правової, демократичної держави, Україна визнала інститут місцевого самоврядування, ратифікувавши Європейську хартію місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року, взявши при цьому на себе обов'язок дотримуватись її статей і положень. Підкреслюється, що принцип місцевого самоврядування визначається в національному законодавстві та, у міру можливості, в конституції держави [1].

Місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [2].

Одним із найважливіших кроків у напрямку реалізації основ місцевого самоврядування стало прийняття в 1997 році Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, у якому визначена система і гарантії місцевого самоврядування, розкриті принципи організації і діяльності, правового статусу і відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування [3].

Переваги місцевого самоврядування очевидні. Про це сьогодні говорять і пишуть багато. І це цілком пояснюється тією важливою функцією, яку відіграє муніципальна влада в розвинутих демократичних країнах. Світове співтовариство вже пройшло значний шлях у напрямку реалізації основ місцевого самоврядування. Ми ж тільки на початку цього шляху. Тому, природно, виникають проблеми і труднощі. Так, дуже актуальною залишається проблема комунальної власності. Дотепер на законодавчому рівні не визначені повноваження територіальної громади по володінню, користуванню і розпорядженню майном. Проект Закону України “Про право комунальної власності та управління об'єктами права комунальної власності” підготовлений Комітетом з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій Верховної Ради України до другого питання, але не внесений на розгляд у зв'язку з концептуальними зауваженнями Президента України до Цивільного та Господарського кодексів України. Цей проект Закону регулює відносини, пов'язані з набуттям, здійсненням та припиненням права власності на майно, що належить територіальним громадам сіл, селищ, міст, об'єктів їх спільної власності, а також відносини,

пов'язані з управлінням об'єктами права власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у місті та об'єктами їх спільної власності.

Дія цього Закону поширювалася б на об'єкти права комунальної власності, в тому числі передані у безоплатне користування самоврядним установам і організаціям чи в оренду, чи в концесію в частині, обумовленій цим Законом та договором [4].

В Україні впровадження навиків самостійної, ініціативної участі в управлінні громадськими справами призвело до того, що побудова такого важливого інституту публічної влади, яким є місцеве самоврядування, затягнулося на довгі десятиліття. В теперішній час місцеве самоврядування проголошується зверху.

Державні гарантії місцевого самоврядування, право населення на його здійснення звичайно потрібно вважати позитивним фактором. Але поки кожен житель територіальної громади не відчує своєї особистої відповідальності за долю своєї малої батьківщини, а потім і всієї країни, місцеве самоврядування на жаль залишиться гарною, але нереалізованою ідеєю.

Інша, не менш значима проблема – відсутність достатньої фінансової бази органів місцевого самоврядування. Той механізм формування бюджетів і перелік місцевих податків і зборів, що діє дотепер, не є вичерпним, не спроможний істотно наповнити місцеві бюджети необхідними коштами, потребує значного адміністрування. Органи місцевого самоврядування з цієї причини залежні від “центру”, що суперечить принципу їхньої самостійності.

Недостатньо урегульованими залишаються питання розмежування повноважень органів державної виконавчої влади й органів місцевого самоврядування. Це нерідко призводить до нерационального дублювання, перекладання деяких державних функцій на місця, причому без відповідного фінансування.

Оптимізація територіальної організації державної влади та місцевого самоврядування має забезпечити підвищення ефективності управління процесами розвитку районів шляхом децентралізації і деконцентрації повноважень центральних органів виконавчої влади, які завдяки цьому мають зосередитися на формуванні політики та стратегії розвитку у відповідних галузях, правовому та нормативно-методичному її забезпеченні, частина повноважень центральних органів виконавчої влади поетапно передаватиметься спеціалізованим державним установам, територіальним підрозділам центральних органів виконавчої влади, місцевим державним адміністраціям та органам місцевого самоврядування [5].

В практичній діяльності органів місцевого самоврядування виникає багато питань через недосконалість адміністративно-територіального устрою. За цим стоять проблеми власності, бюджету і т.д. Крім того, є населені пункти, що не можуть вести самостійний бюджетний баланс через їхню малочисленність. Все це необхідно привести у відповідність із нормами діяльності місцевого самоврядування. Отже, нам необхідно прийняти якомога швидше Закон України “Про адміністративно-територіальний устрій України”, в якому визначити статус адміністративно-територіальних одиниць - сільської, селищної, міської громади, району області, міста республіканського, обласного значення, міст, що матимуть спеціальний статус, їх території і межі, ввести їх Державний реєстр адміністративно-територіальних одиниць і т.д. [6].

У зв'язку з цим необхідно реформувати систему навчання, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів нової формації, спроможних вирішувати проблеми територіальних громад, виходячи з вимог часу. Для цього необхідно сформувати відповідну базу по навчанню кадрів для потреб місцевого самоврядування. Причому, проблеми ці при простоті, що здається, дуже актуальні і потребують негайного вирішення.

Зрештою, необхідно ще раз наголосити, що в умовах проголошення України правовою демократичною державою, місцеве самоврядування повинно стати реальним владним

інструментом, здатним забезпечити права і свободи населення. Але це стане можливим лише за умови, що кожен громадянин нашої держави усвідомить значення цього конституційно-правового інституту і його користь як для особистого, так і громадського життя.

Література

1. *Європейська Хартія Місцевого самоврядування – Рада Європи / Пер. з англ. С.М.Вишневецького – С. 9.*
2. *Конституція України від 23 червня 1996 р. №254к /96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - №30. – Ст. 141.*
3. *Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 09.04.1999р. №586-ХІV // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 24. – С. 170.*
4. *Про право комунальної власності та управління об'єктами права комунальної власності. Проект Закону України // Секретаріат Верховної Ради України.*
5. *Про Концепцію державної регіональної політики: Указ Президента України від 25.05.2001 р. № 341 // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 98. - 30 травня.*
6. *Про адміністративно-територіальний устрій України. Проект Закону України // Секретаріат Верховної Ради України.*

Тригорович А.В.,

*начальник учбового відділу факультету
адміністративного менеджменту ХІУП*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В УПРАВЛІННІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОЮ СФЕРОЮ МІСТА

Муніципальна реформа, що проводиться в Україні, покликана створити ефективно функціонуюче муніципальне господарство, що має в основі як державну, так і приватну власність, і визначити оптимальні форми управління цим господарством, які відповідали б ринковим відносинам і новим потребам людей. У межах цієї реформи робиться спроба врахувати місцеві умови самої території й галузеву структуру і функції, способи організації діяльності населення, а також розвиток форм самостійної організації жителів даної території.

Разом з тим організація комунального господарства, зокрема житлово-комунальної сфери, і формування громадської думки щодо залучення населення до ухвалення рішень, що втілюються виконавчою владою, досить складне з процесуальної і змістовної точок зору. Це і недостатньо розвинена законодавча та нормативна база, невизначеність повноважень в утриманні й фінансуванні житлово-комунальних споруд між міськими і районними адміністраціями, слабкість бази оподаткування та радянський спосіб мислення більшості населення, який ще й досі переважає, і помітна соціальна апатія останнього. Але, незважаючи на ці протиріччя, зміну соціальних умов і зміну ціннісно-нормативних установок, розвиток муніципального господарства стає одним із стратегічних завдань у відтворенні економічного й культурного потенціалу країни.

Реформування муніципального управління навіть теоретично неможливе без відповідного коригування управління житлово-комунальною сферою. Заходи щодо реформування ЖКГ, які проводились протягом існування незалежної України, практично не змінили вертикальної багатоланкової моделі управління з адміністративно-перерозподільчим фінансовим механізмом. Тільки впровадження принципово нової управлінської моделі організації обслуговування